

L E R M O N T O V

De Demon

*Kaukasische
verhalen*

De Demon · Maxime Maximitch · Polzunov

1842 · 1840 · 1848

Voorwoord

Dit recueil brengt drie teksten samen die elk op hun eigen manier de Russische literatuur van de negentiende eeuw vertegenwoordigen — en die elk de Kaukasus als achtergrond hebben, expliciet of impliciet. De *Demon* is een lang Oosters gedicht van Mikhaïl Lermontov, geschreven tussen 1829 en 1839 en gepubliceerd in 1842.

Het vertelt het verhaal van een gevallen engel die verliefd wordt op de Georgische prinses Tamara en haar ten gronde richt. Het gedicht is een van de hoogtepunten van de Russische romantiek — sensueel, grootschalig, doordrongen van het Kaukasische landschap dat Lermontov als banneling had leren kennen.

Maxime Maximitch is een hoofdstuk uit Lermontovs roman *Een held van onze tijd* (1840). De verteller ontmoet opnieuw de oude officier Maksim Maksimitsj, die jaren eerder zijn vriend

Petsjorin kende. Het is een ontmoeting vol gemiste kansen en koude beleefdheid — een meesterlijk portret van de onvermijdelijke onmogelijkheid van vriendschap tussen mensen van verschillende klassen en generaties.

Polzunkov is een vroeg verhaal van Fjodor Dostojevski uit 1848 — geschreven voor zijn arrestatie en ballingschap. Het portretteert een man die zijn eigen vernederingen als grappen vertelt en daarin zijn tragedie blootlegt. Het is een vroeg voorbeeld van het type dat Dostojevski later de "ondergrondse mens" zou noemen.

— *De redactie*

Inhoudsopgave

De Demon	6
Eerste deel	7
Tweede deel	24
Maxime Maximitch	56
Polzunkov	79

De Demon

De Demon

Oosters gedicht

Mikhaïl Lermontov · 1842

Eerste deel

I

Een gevallen engel, een demon vol weemoed, zweefde boven onze zondige aarde. De herinneringen aan betere dagen drongen zich in dichte drommen aan hem op: de dagen waarin hij, als zuivere cherubijn, straalde in de woonstee van het licht; waarin de dwalende kometen graag met hem welwillende en gracieuze glimlachen wisselden; waarin hij, midden in de eeuwige duisternis, hongerig naar kennis, door de ruimten de nomadische karavananen van verlaten sterren volgde; waarin hij ten slotte, als gelukkig eerstgeborene van de schepping, geloofde en liefhad, zonder het kwaad of de twijfel te kennen. Nog had een eentonige, lange reeks van onvruchtbare eeuwen zijn verstand niet verstoord... En nog

altijd, nog altijd herinnerde hij zich! Maar hij was niet meer machtig genoeg om zich alles te herinneren.

II

Reeds lang verstoten, zwierf hij door de eenzaamheden van de wereld zonder een toevlucht te vinden. Toch volgden de eeuwen op de eeuwen, de ogenblikken op de ogenblikken. Hijzelf, verheven boven het ellendige mensengeslacht, zaaide het kwaad zonder vreugde en nergens ontmoette hij weerstand tegen zijn listige verlokkingen. Daarom verveelde het kwaad hem.

III

Spoedig vloog de hemelse balling boven de Kaukasus. Onder hem schitterden de eeuwige sneeuwvelden van de Kazbek als de facetten van een diamant; lager, in diepe duisternis, kronkelde de slingerende Darjal als de kronkelingen van een reptiel. Dan de Terek, die sprong als een leeuw met dikke, rechtopstaande manen en de lucht vulde met zijn gebrul; de

dieren van de bergen en de vogels die hun bogen trokken in de azuren hoogten, luisterden naar het geluid van zijn wateren. Gouden wolken, gekomen uit verre zuidelijke streken, begeleidden zijn loop naar het noorden, terwijl de rotsmassieven, verzonken in een mysterieus slaap, hun hoofden over hem bogen en de vele meanders van zijn golven bekroonden. Op de rotsen gezeten, leken de torens van de burchten door de dampen heen te kijken en de poorten van de Kaukasus te bewaken als reuzenschildwachten in volle wapenrusting. Heel de goddelijke schepping lag rondom, wild en indrukwekkend; maar de engel, vol hoogmoed, omvatte met een minachtende blik het werk van zijn God, en geen van al die schoonheden weerspiegelde zich op zijn trotse gelaat.

IV

Toen veranderde het tafereel; een levende natuur ontbloede voor zijn ogen; de weelderige dalen van Georgië ontrolden zich in de verte als

een tovertapijt. Gelukkig en bloeiend land!... De silhouetten van ruïnes, de snelstromende en murmelende beken met een bodem bezaaid met veelkleurige kiezelstenen; de rozenstruiken waarop de nachtegale met zachte stem de klagende schoonheid bezongen die hun liefde had gedroomd; de schaduwen van de dichte platanen, verstrengeld met overvloedige klimop; de grotten waarin de schuchtere reeën zich verscholen op brandende dagen; de glans, de beweging, het ritselen van de bladeren; het sonore geluid van duizend stemmen; de geurige adem van duizend planten; de wellustige gloed van het middaguur; de nachten altijd vochtig van een geurige dauw; de sterren aan de hemel, schitterend als de blik en de ogen van jonge Georgische meisjes. Maar behalve een koude jaloezie wekte deze schitterende natuur in de ongevoelige ziel van de balling geen nieuw gevoel, geen nieuwe begeerte; alles wat hij voor zich zag, verachtte en haatte hij.

Dit grote huis, dit ruime paleis, had de witbehaarde oude Gudal voor zichzelf laten bouwen. Het had de onderworpen slaven, die al lang zijn bevelen gehoorzaamden, vele tranen en veel inspanning gekost. Bij het aanbreken van de dag strekten de schaduwen van zijn muren zich uit over de hellingen van de nabije bergen. Trappen uitgehouwen in de rots leidden van de toren aan een van de hoeken naar de oever van de rivier. Langs deze slingerende helling daalde de jonge prinses Tamara af om water te putten uit de Aragvi.

VI

Altijd zwijgend leek het sombere huis vanaf de steile rotsen de dalen te overzien. Maar op deze dag was er een groot feestmaal aangericht binnen zijn muren; de zurna klonk en de wijn vloeide rijkelijk. Gudal huwelijkte zijn dochter uit; de hele familie was uitgenodigd voor het banket. Op het met tapijten bedekte terras zat de bruid te midden van haar gezellinnen; de uren verstreken werkeloos voor haar te midden

van spel en gezang. Reeds had de zonneschijf zich achter de verre bergen verborgen. De meisjes zongen terwijl ze de maat sloegen met hun handen, en de jonge bruid nam haar tamboerijn. Plotseling, hem met één hand boven haar hoofd zwaaiend en sneller dan een vogel, sprong ze op: nu eens stond ze stil en keek om zich heen, terwijl haar vochtige oog schitterde door haar jaloerse wimpers; dan weer speelde ze gracieus met haar pupillen onder haar zwarte wenkbrauwen; vervolgens boog ze zich licht en snel voorover, en terwijl haar lieflijke voetje leek te zwemmen in de lucht, glimlachte ze met een kinderlijke vrolijkheid. De trillende stralen van de maan die soms heel zacht door een vochtige dampkring speelden, konden nauwelijks vergeleken worden met deze glimlach, levendig als het leven zelf, als de jeugd.

VII

Ik zweer het bij het gesternte van de nachten,
bij de stralen van de opkomende of